

SongDao11-09-08

Host 1: Kính thưa quý khán giả,

Nước Việt Nam từ cả ngàn năm chịu ảnh hưởng sâu đậm của Trung Hoa, thừa hưởng một kho tàng tam giáo là Nho, Thích, Lão. Tam giáo đã trở thành một truyền thống tôn giáo quý giá của dân tộc Việt Nam. Con người Việt Nam đã từng tôn trọng tam cương, ngũ thường và tam tòng tứ đức của Nho giáo. Giờ đây xứ Việt Nam và cộng đồng Việt nam tại hải ngoại đã chịu nhiều ảnh hưởng của nền văn minh Âu Tây, với tinh thần tự do và dân chủ, chắc chắn ảnh hưởng của Nho giáo trên truyền thống dân tộc Việt Nam cũng chịu nhiều thay đổi.

Hôm nay, chương trình Sống Đạo hân hạnh giới thiệu nhân sĩ Bùi Quang Khanh thảo luận về ảnh hưởng của Nho giáo trên truyền thống dân tộc Việt Nam giữa thời đại văn minh của Âu Tây.

Trân trọng kính chào Bác Bùi Quang Khanh.

Khanh: Kính chào quý khán giả.

Host 2: Trước hết xin Bác Khanh vui lòng nhắc lại cho quý khán giả về ảnh hưởng của Nho giáo trên truyền thống dân tộc Việt Nam.

Khanh: Như em Tùng vừa đề cập, từ cả ngàn năm nay, Việt Nam đã từng chịu ảnh hưởng sâu đậm của Nho giáo. Nam phái thì giữ tam cương, ngũ thường, nữ phái thì gìn tam tòng tứ đức.

Host 1: Xin Bác giải thích tam cương là gì.

Khanh: tam cương gồm quân thân cương, phụ tử cương và phu thê cương.

Quân thân cương là giếng mối vua tôi. Vua là vị quốc trưởng đứng đầu một quốc gia.

Trong lịch sử nhân loại, những chế độ quân chủ thường dẫn tới sự độc tài vì bao nhiêu quyền hành đều tập trung trong tay của nhà vua. Nếu một vị vua không có tình thương yêu đối với chúng sanh, mà chỉ nghĩ tới những sự sung sướng, hạnh phúc riêng tư cho bản thân của mình, thì dân chúng sẽ bị khổ sở. Ngày nay, rất ít có những quốc gia còn duy trì chế độ quân chủ, mà phần đông đều theo chế độ dân chủ. Theo chế độ này, vị quốc trưởng do dân bầu lên và sẽ điều hành quốc gia theo tinh thần dân chủ. Còn nhân viên của chánh phủ thì thi hành luật lệ của quốc gia với sự thanh liêm, chánh trực và cần mẫn. Bốn phận làm dân thì tuân hành luật lệ quốc gia, làm tròn bốn phận công dân của mình, nghĩa là yêu nước nhà, mến giống nòi, sưu thuế đóng đủ, thương người, làm điều thiện, tránh điều ác, tuân theo luật đời và luật đạo.

Nếu vị quốc trưởng, các nhân viên chánh phủ, và người dân biết lo tròn bốn phận của mình thì quốc gia sẽ trở nên thái bình thịnh trị.

Host 2: Trong Nho giáo có câu quân xử thân tử thân bất tử bất trung nghĩa là gì?

Khanh: Câu này có nghĩa là khi vua xử bầy tôi phải chết, nếu bầy tôi không chịu chết thì là không tròn chữ trung đối với vua. Ngày xưa quyền của vua là quyền tuyệt đối, rất cần thiết để giữ gìn luật lệ của quốc gia, tuy nhiên nếu vị vua không đủ sáng suốt thì quốc

gia dễ bị suy đồi, do đó mới có những thay đổi triều đại để thay thế những vị vua u tối bằng những vị vua anh minh sáng suốt. Ngày xưa làm vua thì cha truyền con nối, nếu con vua mà ngu tối thì khi nối ngôi sẽ đưa quốc gia đến cảnh diệt vong. Ngày nay thì vị quốc trưởng do dân chúng chọn lựa. Người nào có đủ tài đức thì mới được bổ phiếu, do đó ít khi có sự độc tài chuyên chế.

Host 1: Đó là quân thân cang, còn phụ tử cang là gì?

Khanh: Phụ tử cang là giềng mối cha con. Nho giáo có câu phụ tử tử hiếu, nghĩa là cha lành con thảo. Cha lành là cha mẹ phải có bổn phận nuôi con cho nên vai nên vóc dạy con cho nên người hữu dụng. Người cha mẹ lành chẳng phải chiều theo ý con để con muốn làm gì thì làm, mà phải khuyên răn dạy bảo, làm thế nào cho con bỏ cái dở theo cái hay. Tại sao cha mẹ không để con tự do hành động? Là vì con còn thơ ấu trẻ lòng non dạ, chưa đủ sáng láng để phân biệt phải quấy, chưa đủ tinh thần cứng rắn để vượt qua mọi cám dỗ. Cha mẹ phải diu dắt con dạy dỗ con cho nên người. Còn bổn phận làm con thì phải hiếu thảo. Người xưa có câu “Nhơn sanh bá hạnh, hiếu vi tiên” nghĩa là người đời có trăm nết, hiếu đứng đầu.

Host 2: Tại sao con phải hiếu với cha mẹ?

Khanh: Công ơn nuôi dưỡng của cha mẹ kể sao cho hết, Công cha như núi Thái sơn,
Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra.
Làm con phải thương yêu cha mẹ, và phải lo phụng dưỡng cha mẹ khi cha mẹ già yếu. Phụng dưỡng cha mẹ phải hết lòng thành kính, vì nếu không có lòng thành kính thì sự nuôi nấng có khác chi là sự chăn nuôi gia súc trong nhà. Đạo hiếu không bắt buộc ta phải nhắm mắt tuân theo, mà trái lại phải kiểm điểm việc cha mẹ đã làm: nếu hay thì hết lòng theo, hễ làm lạc thì khuyên can với tấm lòng kính mến.

Host 1: Nho giáo có nói phụ xử tử vong tử bất vong bất hiếu. Câu này nghĩa là sao?

Khanh: Câu này nghĩa là Cha xử con chết, con không chịu chết là bất hiếu. Câu này nói lên quyền tuyệt đối của người cha trong gia đình. Tuy nhiên phận làm con phải sáng suốt để xem quyết định của người cha có đúng hay không. Nếu không đúng phải tìm lời khuyên giải.

Host 2: Còn phu thê cang là sao?

Khanh: Phu thê cang là giềng mối vợ chồng. Vợ chồng phải hoà thuận với nhau. Chồng là rường cột của gia đình, phải đảm đương mọi việc bên ngoài để nuôi dưỡng gia đình no ấm, tạo hạnh phúc cho gia đình và giáo hoá gia đình. Việt nam có câu:

Dạy con dạy thữ cò thơ,

Dạy vợ còn thữ bơ vợ mới về.

Tức là dạy vợ lúc mới về nhà chồng, dạy con lúc con còn thơ ấu. Mà muốn dạy người, trước phải sửa mình cho đàng hoàng ngay thẳng. Nếu người chồng biếng nhác, không lo sanh kế, lêu lổng, bạc bải, chồng như vậy làm sao bảo vợ nên người cho được? Cha

dường ấy mà bảo con hiếu thuận cho được? Làm chồng, làm cha phải nêu gương đạo đức cho vợ con nữa. Tóm lại đạo vợ chồng cần nhứt phải thuận hoà, nhường nhịn lẫn nhau. Đồng vợ, đồng chồng tát biển đông cũng cạn.

Host 1: Đó là tam cang. Còn ngũ thường là gì?

Ngũ thường là nhân, nghĩa, lễ, trí, tín.

Nhân là con người. Người có đức nhân là người có lòng thương người. Đức nhân là đức tính quan trọng nhất. Con người trong gia đình phải biết thương yêu cha mẹ, vợ chồng con cái, anh chị em, ở ngoài thì thương yêu người láng giềng, bạn bè, và tất cả mọi người. Lòng nhân phải là tình thương yêu chân thật đối với con người, nếu cầu lợi cho mình thì sự thương yêu ấy không phải là tình thương yêu chân thật. Trong đạo Cao Đài Đức Chí Tôn có dạy rằng tình thương yêu là chìa khoá mở cửa Bạch Ngọc Kinh, tức là cõi thiên đàng. Thánh ngôn có dạy rằng:

Chim khôn biết kiếm đậu cây lành
Người thiện phải ngừa đức háo sanh
Tôn trọng người như Trời với Phật,
Thương yêu tất cả chúng sanh thành.

Host 2: Còn nghĩa là sao?

Khanh: Nghĩa là sự thực hành của lòng nhân, là sự cụ thể hoá của tình thương. Ví dụ như mình nói thương người nhưng không ra công giúp của để cứu giúp thì lòng thương yêu chỉ là lý thuyết suông. Còn như nêu ra công, giúp của mà không có lòng thương thì việc làm tất có ý gì khác, hoặc là để lấy tiếng hoặc được danh. Và như vậy việc làm của mình sẽ không có ý nghĩa. Nhân và nghĩa thường đi đôi với nhau.

Host 1: Còn lễ là gì? Tại sao phải có lễ?

Khanh: Lễ là những nghi thức để chứng tỏ cách xử sự tốt đẹp giữa con người với nhau. Lễ rất quan trọng trong trường giao tế tạo nên sự hoà hiệp. Nếu mình kính trọng người, mà không bày tỏ bằng cử chỉ hành động, như dõ nón, cúi đầu, thân mật bắt tay, thì sự cung kính không thể biểu lộ bày tỏ ra được. Lễ nghi còn dùng để phân định ngôi thứ. Ví dụ như trong buổi hội, người lớn cứ sỗ sàng ăn nói và hành động, người nhỏ thì hốt hốt không kính nể người lớn, thì làm sao có được sự hiệp hoà? Do đó có câu thất lễ thì loạn. Đức Lão Tử nói rằng: Nếu thất Đạo thì nên theo Đức, nếu thất Đức thì nên theo Nhân, nếu thất Nhân thì nên theo Nghĩa, nếu thất Nghĩa thì nên theo Lễ. vậy chúng ta có thể nói rằng kẻ học đạo nên theo Lễ để trở về với Nghĩa, nên theo Nghĩa để trở về với Nhân, nên theo Nhân để trở về với Đức, nên theo Đức để trở về với Đạo.

Host 2: Còn trí là sao? Tại sao phải có trí? Con người có Nhân, có Nghĩa, có Lễ chẳng là đầy đủ lắm rồi sao?

Khanh: Trí là năng lực để biết. Người ta nhờ trí để phân biệt phải quấy lành dữ. Người Trí biết Đạo Đức và lần hồi hoàn cải việc dở thành hay, điều ác thành điều thiện, và mỗi

ngày làm cho mình được tăng thêm phẩm hạnh. Muốn thành người trí con người phải học hành. Học và hành phải đi đôi thì cái biết mới được cụ thể hoá.

Thầy Tuân Tử có nói: Chẳng nghe không bằng có nghe, có nghe không bằng trông thấy, trông thấy không bằng biết rõ, biết rõ không bằng làm được. Học để biết, biết để làm.

Thế là cái đức sáng của mình càng ngày càng sáng suốt thêm lên.

Khoa học ngày nay nhờ Trí mà phát minh biết bao nhiêu chuyện kỳ diệu. Chúng ta nên dùng sự học hỏi và cái Trí của mình để tìm biết rõ đời sống của mình. Ví dụ như nhìn ra vũ trụ bao la, biết bao nhiêu tinh cầu vận chuyển không ngừng, lại nhìn đến vạn vật yên lặng trang nghiêm rồi nghĩ đến thân phận của con người: sống như vậy để rồi khi chết sẽ về đâu? Còn biết bao nhiêu những huyền bí trong vũ trụ mà chúng ta chưa biết được.

Chúng ta nên học hỏi, suy gẫm để khám phá ra sự liên quan giữa người với Trời, giữa người với người, giữa người với muôn vật. Ắt ối chúng ta hiểu được những liên quan ấy, tất nhiên chúng ta có thể giải quyết được đời sống của chúng ta, sống với đạo, sống với Thượng Đế, và sống với chúng sanh.

Host 1: Còn tín là gì? Tín có quan trọng gì trong cuộc sống?

Khanh: Tín là tin. Thủ tín là điều quý trọng của con người. Lời nói của mình nói ra mình phải trọng: Ắt ối ra rồi phải nhìn nhận, nếu nói láo một lần, về sau, mặc dù mình nói thật, người ta cũng không tin. Có câu, “Ắt ối hơn vô tín bất lập” nghĩa là người không có đặng sự tín nhiệm thì chẳng làm nên thân được.

Đối với mình ta lại càng giữ lời hứa hơn nữa. Chúng ta tự hứa với mình để làm điều gì rồi không giữ được lời hứa, tức là mình đã dối mình. Dối mình tức là dối lương tâm, mà dối lương tâm là dối Trời. Thử hỏi Trời có nên dối chẳng?

Tóm lại ngũ thường là năm đức tính để con người noi theo mà sống ở đời hầu trở nên người đạo hạnh.

Host 2: Thưa bác, trong thời buổi văn minh khoa học hiện đại, sống theo Ắt ối ho giáo có lỗi thời hay không?

Khanh: Chúng ta nên nhớ rằng Ắt ối ho giáo phát sinh từ Trung Hoa trong thời buổi loạn lạc xã hội bị xáo trộn nhân tâm suy đồi luân thường điên đảo, vậy mà Ắt ối ho giáo đã có thể tái lập trật tự an ninh cho xứ Trung Hoa, và trở thành nền tảng của đạo làm người suốt mấy ngàn năm. Làm được như vậy tất Ắt ối ho giáo phải có một giáo điều vô cùng quan trọng và quý giá. Ắt ối ho giáo đã dạy con người trước hết nên học hỏi để tu thân, sau đó xây dựng gia đình, rồi lập trật tự trong xã hội, quốc gia, và cả thiên hạ.

Tuy rằng hiện tại không còn chế độ quân chủ, giềng mối vua tôi không còn nữa, nhưng nếu người lãnh đạo quốc gia biết làm bổn phận của mình, nhân viên chánh phủ biết làm tròn bổn phận của mình lo cho dân cho nước, người dân cũng biết làm tròn bổn phận công dân thì chắc chắn trong nước sẽ được an lạc thái bình.

Xem ra trên thế giới hiện tại còn có nhiều quốc gia đang bị loạn lạc, chiến tranh, xã hội xáo trộn, thì Ắt ối ho giáo vẫn còn có một vai trò vô cùng quan trọng.

Host 1: Thưa Bác, nghe nói Ắt ối ho giáo có những đức tính đặc biệt cho nữ phái, những đức tính ấy là gì?

Khanh: Đó là Tam Tùng và Tứ đức.

Tam tùng là: tại gia tùng phụ, xuất giá tùng phu, phu tử tùng tử, tức là khi còn ở với cha mẹ thì tùng theo cha, khi lập gia đình thì tùng theo chồng, khi chồng chết thì tùng theo con. Còn Tứ đức là công dung ngôn hạnh.

Host 2: Thưa Bác, tam cương ngũ thường thì thấy ra còn áp dụng được cho thời nay, còn tam tùng tứ đức thì chắc là quá lỗi thời.

Khanh: Phần đông các quốc gia trên thế giới đều theo phụ hệ, tức là vai trò của người đàn ông rất quan trọng trong vấn đề bảo tồn giống họ. Trừ xứ ả hạt Bôn, khi người chồng và con cái đều phải lấy họ của người đàn bà, các xứ khác thì người đàn bà và con cái đều lấy họ cha. Do đó vai trò của người đàn ông có vẻ quan trọng hơn và thường thường làm chủ của gia đình. Trong xã hội hiện tại người đàn bà không còn phải ở nhà để lo chuyện nhà cửa và nuôi con, mà còn có thể cùng với người đàn ông làm việc và cùng chịu trách nhiệm cho vấn đề sinh sống của gia đình và cho sự giáo dục của con cái. Thậm chí người đàn bà cũng có thể đóng những vai trò quan trọng then chốt trong cộng đồng để phục vụ xứ sở, ngay cả sự đứng đầu lãnh đạo một quốc gia. Điều chắc chắn là khi còn nhỏ còn sống dưới mái gia đình của cha mẹ thì người con gái phải biết nghe lời cha mẹ, để cha mẹ nuôi nấng dạy dỗ cho nên người.

Khi có gia đình, thì tùy theo sự thỏa thuận với chồng người đàn bà có thể chung sức cùng chồng để lo cho gia đình hoặc xã hội. Khi chồng chết người đàn bà không nhất thiết phải ở vậy để nuôi con, nhưng vẫn còn có bổn phận nuôi con đến khi khôn lớn.

Host 1: Còn công dung ngôn hạnh thì sao?

Khanh: Công liên quan đến khả năng làm việc cả trong gia đình lẫn ngoài xã hội. Tôi nhận thấy thời nay, người phụ nữ có thể làm bất cứ công việc gì mà người đàn ông làm được trong tất cả mọi địa hạt từ tôn giáo đến chính trị quân sự hay khoa học.

Dung thì khỏi cần bàn vì ngày nay người phụ nữ có đầy đủ phương tiện để làm đẹp, và duy trì sắc đẹp. Còn ngôn và hạnh thì tôi nghĩ rằng, hai đức tính này vẫn còn có một vai trò quan trọng trong cuộc sống để đảm bảo thành công và hạnh phúc trong gia đình cũng như ngoài xã hội.

Host 2: ả hư vậy theo quan niệm của Bác, ả ho giáo còn có vai trò quan trọng nào trong xã hội hiện tại?

Khanh: Theo tôi biết đạo Cao Đại chủ xướng dùng ả ho giáo để cải thiện xã hội hầu tái lập xã hội thành thời kỳ an lạc thái bình, và tôi nghĩ rằng đạo Cao Đài rất có lý. Trừ những đức tính không còn giá trị thời gian tính như đạo vua tôi, đạo tam tùng của người phụ nữ, tôi nghĩ rằng, ả ho giáo có thể uyển chuyển thích ứng với hoàn cảnh xã hội, vẫn còn có một giá trị luân lý hữu ích giúp xã hội đào tạo con người đạo đức biết thương mình, thương người, phục vụ gia đình, xã hội, quốc gia và nhân loại.

Host 1: Xin thành thật cảm ơn Bác Bùi Quang Khanh.

Kính thưa quý khán giả, chương trình sống đạo xin chấm dứt nơi đây. Kính chúc quý khán giả thân tâm an lạc.

SongDao11-09-08-2

Host 1: Kính chào quý khán giả,
Trong chương trình Sống Đạo lần trước, Bác Bùi Quang Khanh đã trình bày những cố gắng phục hưng ả ho giáo của đạo Cao Đài để tạo nên mẫu người đạo đức phục vụ gia đình, xã hội, quốc gia và nhân loại với tình thương yêu chân thật trong một xã hội văn minh khoa học mà con người đã dùng thủ đoạn gian manh xảo trá để lường gạt chém giết lẫn nhau vì tranh đua vật chất. Bác Bùi Quang Khanh cũng đã trình bày những thích ứng uyển chuyển cần thiết của ả ho giáo để tạo một xã hội bình đẳng và hoà hiệp giữa nam phái và nữ phái. Trong chương trình hôm nay, Sống Đạo một lần nữa hân hạnh giới thiệu Bác Bùi Quang Khanh và phu nhân thảo luận thêm về vai trò của người phụ nữ trong xã hội hiện đại.

Kính chào hai bác Bùi Quang Khanh.

Khanh & Kim Anh: Kính chào quý khán giả.

Host 2: Trước hết xin Bác Kim Anh cho biết cảm tưởng chung về vai trò người phụ nữ trong xã hội hiện tại.

Kim Anh: Vào thời tôi sinh ra thì vai trò người phụ nữ Việt ả am vẫn còn bị giới hạn trong việc sanh con và lo chuyện trong gia đình. Rất ít thấy người phụ nữ được tiến xa trên con đường học vấn, dù rằng trong sử sách cũng có những trang anh thư hào kiệt như Bà Trưng, Bà Triệu, Bà Huyện Thanh Quan, Bà Đoàn Thị Điểm. Rất ít khi thấy những bậc phụ nữ trong các vai trò quan trọng ngoài xã hội ngoài trừ ngành giáo dục. Vào thế hệ của tôi, khi tôi lớn lên tôi bắt đầu thấy giới phụ nữ được học trong các phân khoa đại học, như y khoa, dược khoa, văn khoa, sư phạm v.v... Riêng cá nhân tôi, tôi rất thích ngành giáo dục để có cơ hội un đúc, giáo hoá trẻ em thành người hữu dụng.

Sau năm 1975, chúng tôi được sang Hoa Kỳ, nơi đây chúng tôi có được một tầm nhìn bao quát hơn và nhận thấy khắp nơi trên thế giới, vai trò của người phụ nữ càng ngày càng quan trọng trong đủ mọi lãnh vực từ hành chánh, thương mại, khoa học, y khoa, quân sự, và ngay cả trong chương trình thám hiểm không gian, nghĩa là tóm lại, không có địa hạt nào người đàn ông làm được mà người phụ nữ không làm được.

Host 1: Còn cảm tưởng của Bác Khanh thì sao?

Khanh: Sự thật bao giờ cũng là sự thật, không ai chối cãi được. Tôi xin đơn cử vài ví dụ điển hình trong đó người phụ nữ có vai trò lãnh đạo quốc gia.

Juliana (1909-2004)

ả ử Hoàng ả etherlands Juliana 1948-1980

Beatrix (1938-)

ã ù Hoàng ã etherlands Beatrix từ 1980

Elizabeth II (1926-)

ã ù Hoàng Anh Elizabeth ðệ nhì từ 1952

Margrethe II (1940-)

ã ù Hoàng Đan Mạch Margrethe ðệ nhì từ 1972

Mary Robinson (1944-)

Tổng Thống Ireland Mary Robinson 1990-1997

Mary McAleese (1951-)

Tổng Thống Ireland Mary McAleese từ 1997

Chandrika Kumaratunga (1945-)

Tổng Thống Sri Lanka Chandrika Kumaratunga 1994-2005

Michelle Bachelet Jeria (1951-)

Tổng Thống Chí Lợi Michelle Bachelet Jeria từ 2006

Corazon (Cory) Aquino (1933-)

Tổng Thống Phi Luật Tân Corazon Aquino 1986-1992

Indira Gandhi (1917-1984)

Thủ Tướng Ấn Độ Indira Gandhi 1966-1977 và 1980-1984

Margaret Thatcher (1925-)

Thủ Tướng Anh Margaret Thatcher 1979-1990

Benazir Bhutto (1953-2007)

Thủ Tướng Pakistan Benazir Bhutto 1988-1990 và 1993-1996

Host 2: Đó là những ví dụ trong lãnh vực lãnh đạo quốc gia. Còn trên các lãnh vực khác thì vai trò của nữ phái ra sao?

Khanh:

Còn trên phương diện xã hội, cơ quan từ thiện, lãnh vực khoa học, y khoa, v.v.. vai trò của nữ phái đã tỏ ra vô cùng quan trọng, có nhiều khi còn quan trọng hơn nam phái.

Từ lúc tôi còn đi học, người nữ khoa học gia mà tôi biết lần đầu tiên là Bà Marie Curie, người đã khám phá ra chất phóng xạ radium.

Born 7 ã ovember 1867
[Warsaw, Vistula Country, Russian Empire](#)

Died 4 July 1934 (aged 66)
[Passy, France](#)

Và gần đây nhưt người mà tôi ngưỡng mộ là Thánh Teresa

Mother Teresa

Born August 26, 1910
[Ûsküp, Ottoman Empire](#) (today's Skopje,
[Republic of Macedonia](#))

Died 5 September 1997 (aged 87)

[Calcutta, India](#)

Host 1: Thưa bác Khanh, trong các nhân vật phụ nữ bác vừa kể ta thấy có sự hiện diện của phụ nữ thuộc mọi tôn giáo khác nhau. Bác có thể cho biết tôn giáo có ảnh hưởng gì trong các sinh hoạt của phụ nữ?

Khanh: Ồ ừ ta để ý, ta sẽ thấy trong thành phần phụ nữ kể trên, có các phụ nữ thuộc Ấn Độ, Sri Lanka, Pakistan, những quốc gia có truyền thống ngăn cấm người phụ nữ xuất hiện ngoài xã hội. Theo tôi nghĩ thì chẳng những tôn giáo mà các phong tục địa phương có ảnh hưởng ít nhiều đến sinh hoạt cộng đồng của phụ nữ. Tuy nhiên tinh thần dân chủ và nam nữ bình đẳng càng ngày càng lan rộng khắp nơi trên thế giới, cho nên dù thuộc thành phần tôn giáo nào, người phụ nữ vẫn có thể tích cực sinh hoạt với cộng đồng xã hội.

Một ví dụ là phong tục Hồi giáo bắt buộc người phụ nữ bịt mặt, và ăn mặc kín đáo, không được phô bày những phần của cơ thể. Do đó nữ minh tinh quần vợt Sania Mirza đã từng bị phản đối khi mặc y phục ngắn để tranh giải quần vợt thế giới.

Dù sao đi nữa, những phong tục địa phương đã không thể ngăn cản sự tham gia sinh hoạt cộng đồng của người phụ nữ dầu thuộc bất cứ tôn giáo nào.

Host 2: Tôn giáo đã không thể ngăn cấm người phụ nữ sinh hoạt rộng rãi ngoài xã hội, nhưng trong nội bộ của tôn giáo, người phụ nữ có được cho phép tham gia lãnh đạo?

Khanh: Điều này tùy thuộc vào luật lệ riêng biệt của mỗi tôn giáo.

Kim Anh: Tôi xin đơn cử ví dụ của Phật giáo. Ồ ngày xưa khi Đức Thích Ca còn sống, sau khi Đức Tịnh Phạm Vương băng hà, hoàng hậu Pajapati Gotami xuất gia tỳ khuru ni (Bhikkhuni) công chúa Da Du Đà La cũng xuất gia và đắc quả A La hán.

Ồ hưng khi Đức Phật chấp nhận cho thành lập Giáo Hội các tỳ khuru ni Ồ gài đã lưu ý: “Ồ ày Ananda, nếu nữ giới không được chấp thuận thoát ly thế tục để khép mình vào nếp sống không nhà cửa trong khuôn khổ của giáo pháp và giới luật mà Ồ hư Lai đã công bố, thì đời sống xuất gia và giáo pháp cao siêu sẽ tồn tại lâu dài. Ồ hưng nữ giới đã được phép sống đời không nhà cửa, thì đời sống xuất gia và giáo pháp cao siêu chỉ còn tồn tại phân nửa thời gian.”

Và Đức Phật thêm: “Ồ ày Ananda, trong nhà nào có đông phụ nữ và ít nam giới thì trộm cướp sẽ dễ lọt vào. Cũng dường thế ấy, trong bất luận giáo pháp và giới luật nào, nếu hàng phụ nữ được phép bỏ thế gian và sống đời không nhà cửa thì đời sống thiêng liêng sẽ không tồn tại lâu dài.”

Khi giải thích như vậy có thể Đức Phật không làm vừa lòng nữ giới, nói một cách tổng quát, nhưng Ồ gài không cố ý làm giảm suy giá trị của hàng phụ nữ mà chỉ ghi nhận tánh cách yếu đuối của phái này.

Tuy rằng Đức Phật đã cho phép hàng phụ nữ xuất gia, nhưng sau này trong lịch sử có rất nhiều chùa chiền không chấp nhận hàng phụ nữ tu hành, bằng chứng là Đức Quan Âm Thị Kính, khi muốn xuất gia đã phải cải dạng nam trang.

Hiện tại giới phụ nữ cũng được phép mở chùa riêng đặc biệt dành cho các ni cô.

Hiện tại cũng có những giáo phái mới gốc từ Ấn Độ giáo được thành lập bởi nữ giáo chủ như Đức bà Blavatski giáo chủ Thông Thiên Học, Đức bà Dadi Jankin, giáo chủ đạo

Brahma Kumaris. Dù rằng Brahma Kumaris được thành lập do Đức ông Brahma Baba, tôn giáo này được lãnh đạo và điều hành bởi nữ giới.

Đức H. Blavatski, giáo chủ Thông thiên học

Host 1: Phật giáo và Ấn Độ giáo đã có hàng nữ tu sĩ, còn tôn giáo khác thì sao?

Khanh: Các tôn giáo khác cũng tương tự như vậy. Thánh kinh Thiên chúa giáo nêu rõ rằng người đàn bà phải tùng phục người đàn ông, cũng như con người tùng phục Đức Chúa: “Đấng Christ là đầu của con người; người đàn ông là đầu của người đàn bà.” (1 Cor. 11:3)

Trong Thánh kinh 1 Tim 2:11-14 có dạy về thân phận người đàn bà như sau: “Đàn bà phải yên lặng mà nghe dạy, lại phải vâng phục mọi đàng. Ta không cho phép đàn bà dạy dỗ, cũng không được cầm quyền trên đàn ông, nhưng phải ở yên lặng.”

Hiện nay có nhiều tranh cãi về việc tấn phong phụ nữ làm linh mục, hội thánh Công giáo cho rằng vị nữ linh mục khi có kinh nguyệt sẽ làm ô uế nơi thờ phượng.

Trong khi đó hội thánh Tin Lành thì cho phép nữ phái được tấn phong mục sư và hiện tại có khoảng 8% mục sư là nữ phái.

Canon Darling will be consecrated as a bishop on 31 May in St Paul's Cathedral

Canon Darling Bishop giáo phận Victoria Úc Châu

Bishop Kay Goldsworthy giáo phận Perth Úc Châu

Host 2: Còn Hội giáo thì sao?

Kim Anh: Về phương diện chính trị và xã hội, cộng đồng Hội giáo rất cởi mở cho phép nữ giới tham gia tất cả mọi sinh hoạt. Tuy nhiên luật lệ Hội giáo không cho phép nữ giới làm mục sư. Gần đây, có nhiều Trung tâm Hội giáo cho phép nữ giới làm mục sư, nhưng chỉ điều hành nghi lễ cầu nguyện cho các nhà thờ Hội giáo dành riêng cho nữ giới, và không được phép điều hành nghi lễ cầu nguyện cho nam tín đồ.

Fattah will supervise the preaching activities for women at the mosque. (IOL photo)

Ả ữ mục sư Fattah tại nhà thờ Hồi giáo tại Bỉ

Female imams are a special, Chinese development
Ả ữ mục sư Hồi giáo tại nhà thờ ở Trung Hoa.

Host 1: Thưa bác Khanh, Bác là người Cao Đài, vậy trong đạo Cao Đài vai trò của nữ giới ra sao?

Khanh: Đạo Cao Đài có thể được xem như là một tôn giáo tân tiến và cởi mở nhất. Ả ữ giới được cho phép đóng vai trò lãnh đạo như nam giới, nghĩa là nữ giới có thể điều hành nghi lễ cúng kiến như chức sắc phái nam cho tất cả tín đồ cả nam lẫn nữ. Các phẩm vị cho chức sắc nữ phái có thể được ban từ phẩm Lễ Sanh đến phẩm Đầu Sư.

Host 2: Còn phẩm vị cao hơn phẩm Đầu Sư như là Chương Pháp và Giáo Tông thì sao? Tại sao nữ phái được làm Đầu Sư mà không làm được Giáo Tông?

Khanh: Đây là một câu hỏi mà ai cũng thắc mắc. Giáo Tông là phẩm cao nhất tương đương với Giáo Hoàng, làm chủ nền Đạo. Ả gây mới lập đạo khi nhận Tân Luật và Pháp Chánh Truyền từ Đức Chí Tôn, Đức Hộ Pháp có hỏi về phẩm vị Giáo Tông và Chương Pháp cho nữ phái thì Đức Chí Tôn trả lời như sau: “Thiên Địa hữu Âm Dương, Dương thanh tác sanh, Âm thanh tác tử. Cả Càn Khôn thế giới nhờ Dương thanh mới bền vững; cả chúng sanh sống bởi Dương quang, ngày nào mà Dương quang đã tuyệt, âm khí lầy

lùng, ấy là ngày Càn Khôn Thế Giới phải chịu trong hắc ám mà bị tiêu diệt. ả am ấy Dương, ả ử ấy Âm, nếu Thầy cho nữ phái cầm quyền Giáo Tông làm chủ nền Đạo thì là Thầy cho Âm thắng Dương, nền Đạo ắt bị tiêu tàn ám muội.”

Host 1: Xin bác vui lòng tóm tắt những quan niệm củ các truyền thống trên thế giới về vai trò của người phụ nữ trong cuộc đời.

Khanh: Dù thế nào đi nữa, người phụ nữ luôn luôn đóng một vai trò quan trọng nhất bên cạnh người đàn ông trong việc xây dựng tổ ấm gia đình, nuôi nấng dạy dỗ con cái đào tạo chúng thành con người hữu dụng cho xã hội, cho quốc gia và cho nhân loại. Do đó sự hoà hiệp, cộng tác giữa nam và nữ trong tình thân thương yêu chân thật, trong sự công bằng (đừng làm cho người khác những gì mình không muốn người khác làm cho mình) là chìa khoá tất yếu để xây dựng một cuộc đời an vui hạnh phúc.

Host 2: Xin thành thật cảm ơn Bác Khanh và Bác Kim Anh.
Chương trình Sống Đạo tới đây xin chấm dứt. Kính chúc quý khán giả thân tâm an lạc.